

12. Onyshchenk, S. V. & Maslii, O.A. (2017). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm uperedzhennia zahroz biudzhethnii bezpetsi ekonomiky [Organizationally-economic mechanism of prejudice of threats to budgetary safety of economy]. *Naukovyi visnyk Polissia - Scientific announcer of Polesye*. 1(1), 176-184. [in Ukrainian].

13. Ivanova O. Yu., Maly`shko Yu. M. & Lapytev V.I. (2017). Problemno-oriyentovany`j pidxid do organizatsiyi funkcionuvannya sy`stemy` derzhavnogo kontrolyu v Ukrayini. [Problem-oriented approach to the organization of the functioning of the state control system in Ukraine] *Problemy` ekonomiky` - Problems of the economy*. 2., 90-97. [in Ukrainian].

14. Aleksandrovych, O. O. (2015). Modernizatsiia systemy derzhavnoho finansovoho kontroliu Ukrainy v konteksti implementatsii svitovoho dosvidu [Modernization of the system of state financial control of Ukraine in the context of implementation of world experience]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, (2), 192-202. [in Ukrainian].

Інформація про авторів

ЗДИРКО Наталія Григорівна – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету обліку та аудиту, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: Natashka26@i.ua)

МУЛИК Ярославна Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту та державного контролю, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: mulyk.yaroslavna@ukr.net).

ZDYRKO Nataliya – PhD in Economics, Associate Professor, Dean of the Faculty of Accounting and Audit, Vinnytsia National Agrarian University. (21008, Vinnytsia, Soniachna str. 3, e-mail: Natashka26@i.ua).

MULYK Yaroslavna – PhD in Economics, Associate Professor, of the Audit and State Control Department, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Sonyachna Str., e-mail: mulyk.yaroslavna@ukr.net).

ЗДЫРКО Наталия Григорьевна – кандидат экономических наук, доцент, декан факультета учета и аудита, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: Natashka26@i.ua)

МУЛЫК Ярославна Игоревна – кандидат экономических наук, доцент кафедры аудита и государственного контроля, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: mulyk.yaroslavna@ukr.net).

УДК 657.471:631.147

DOI: 10.37128/2411-4413-2019-7-14

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ
ВИТРАТ ОРГАНІЧНОГО
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ВИРОБНИЦТВА ©**

ІЩЕНКО Я.П.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування
в галузях економіки
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

На основі теоретичного дослідження напрацювань з проблематики органічного виробництва, виявлено недостатність наукових розробок теоретичного та практичного характеру з обліку витрат виробництва органічної продукції. Розвиток органічного виробництва в Україні потребує якісного інформаційного забезпечення управління такими процесами. Ключову роль в цьому має зіграти належне правове та методичне забезпечення не лише організації та провадження органічного виробництва, а й обліку цих процесів.

Публікація присвячена вирішенню проблеми облікового забезпечення управління витратами в умовах органічного виробництва.

© **ІЩЕНКО Я.П., 2019**

На основі дослідження нормативно-правових актів узагальнено існуючі підходи до визначення основних категорій органічного сільськогосподарського виробництва. Обґрунтовано необхідність відокремленого ведення обліку витрат виробництва органічної, неорганічної продукції та продукції перехідного періоду, що матиме значний вплив на архітектуру системи обліку витрат. Окреслено специфіку органічного виробництва та її вплив на організацію та методику обліку. Запропоновано систему об'єктів обліку витрат з врахуванням особливостей технологічних процесів операторів органічного виробництва. Сформовано розширену номенклатуру статей витрат з метою забезпечення ефективного контролю за процесом виробництва органічної продукції. Запропоновано структуру розділу «Рахунки обліку витрат» робочого плану рахунків підприємств-операторів органічного виробництва

Ключові слова: витрати виробництва, органічне виробництво, об'єкти обліку, облікова політика, статті обліку витрат, план рахунків.

Табл.: 5. Рис.: 3. Літ.: 13.

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF ACCOUNTING FOR THE COSTS OF ORGANIC AGRICULTURAL PRODUCTION

ISHCHENKO Yana,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Vinnitsia National Agrarian University

(Vinnitsia)

On the basis of theoretical study of developments on the problems of organic production, insufficient research and development of theoretical and practical nature from the account of the costs of production of organic products. The development of organic production in Ukraine requires high-quality information management of such processes. A key role in this must be played by the proper legal and methodological support not only for the organization and production of organic production, but also for the accounting of these processes.

The publication is devoted to solving the problem of accounting for cost management in organic production.

Based on the study of normative legal acts, the existing approaches to the definition of the main categories of organic agricultural production are generalized. The necessity of separate accounting of expenses of production of organic, inorganic products and products of transition period, which will have a significant influence on the architectonics of the cost accounting system, is substantiated. Specifics of organic production and its influence on organization and accounting methods are outlined. The system of objects of cost accounting with the account of features of technological processes of operators of organic production is offered. An expanded nomenclature of cost items has been formed to ensure effective control over the process of production of organic products. The structure of the section "Accounts of expenses accounting" of the working plan of the accounts of enterprises of operators of organic production is proposed.

Key words: production costs, organic production, accounting objects, accounting policies, cost accounting articles, account plans.

Tabl. 5. Fig. 3. Lit. 13

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕТА ЗАТРАТ ОРГАНИЧЕСКОГО СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

ИЩЕНКО Я.П.,

кандидат экономических наук,

доцент кафедры учета и

налогообложения в отраслях экономики,

Винницкий национальный аграрный университет

(г. Винница)

На основе теоретического исследования наработок по проблематике органического производства, выявлены недостаточность научных разработок теоретического и практического характера по учету затрат производства органической продукции. Развитие органического производства в Украине требует качественного информационного обеспечения управления такими процессами. Ключевую роль в этом должно сыграть надлежащее правовое и методическое обеспечение не только организации и осуществления органического производства, но и учета этих процессов.

Публикация посвящена решению проблемы учетного обеспечения управления затратами в условиях органического производства.

На основе исследования нормативно-правовых актов обобщены существующие подходы к определению основных категорий органического сельскохозяйственного производства. Обоснована необходимость отдельного ведения учета расходов производства органической, неорганической продукции и продукции переходного периода, что будет иметь значительное влияние на архитектуру системы учета затрат. Определена специфика органического производства и ее влияние на организацию, и методику учета. Предложена система объектов учета затрат с учетом особенностей технологических процессов операторов органического производства. Сформирована расширенная номенклатура статей расходов с целью обеспечения эффективного контроля за процессом производства органической продукции. Предложена структура раздела «Счета учета расходов» рабочего плана счетов предприятий-операторов органического производства.

Ключевые слова: издержки производства, органическое производство, объекты учета, учетная политика, статьи учета расходов, план счетов.

Табл.: 5. Рис.: 3. Лит.: 13.

Постановка проблеми. Стратегією збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року, однією із пріоритетних цілей, визначено екологічну безпеку навколишнього середовища [1]. Ключовим індикатором, що характеризує екологічну безпеку такого аграрного регіону, як Вінниччина, є частка сільськогосподарських угідь, які використовуються в органічному сільському господарстві.

На сьогодні спостерігається недостатність інформації для забезпечення потреб і запитів зацікавлених осіб про стан розвитку органічного виробництва, витрати виробництва органічної продукції її собівартість тощо. Для ефективного управління таким виробництвом як на мікро- так і на макрорівнях, принциповим є достовірне та повне висвітлення в управлінській, фінансовій і статистичній звітності інформації про витрати виробництва органічної продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий вклад у розробку питань організації органічного сільськогосподарського виробництва в Україні внесено колективом науковців Вінницького національного аграрного університету. Дослідженню проблем еколого-спрямованої діяльності аграрного сектору економіки присвячені праці Г.М. Калетніка [2], В.А. Мазура [3], І.В. Гончарук [4], Н.В. Буреннікової [5] О.О. Гуцаленко [6] та інших.

Стосовно обліку господарської діяльності в умовах органічного виробництва, слід відмітити недостатність наукових напрацювань теоретичного та практичного характеру. Окремі питання формування управлінської інформації щодо виробництва органічної продукції досліджуються в працях О.А. Подолянчук [7], Ю С. Цаль-Цалка [8].

Зважаючи на збільшення кількості підприємств-операторів органічного виробництва, зростаючий попит на їх продукцію та недостатнє інформаційне забезпечення як менеджменту так і інших зацікавлених осіб, проблема організації обліку витрат органічного сільськогосподарського виробництва наразі є актуальною і потребує комплексного дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою даної публікації є дослідження стану організації і методики обліку витрат органічного сільськогосподарського виробництва в Україні та надання рекомендацій щодо покращення облікового забезпечення управління витратами виробництва органічної продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. За визначенням Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM), органічне сільське господарство – це цілісна виробнича система, що забезпечує збереження ґрунтів, екосистем, безпеку продовольства і харчування. Така система покликана створити умови, які підтримують екологічно-, соціально- та економічно-доцільне виробництво сільськогосподарської продукції [9].

За останні роки спостерігається позитивна тенденція в розвитку органічного сільськогосподарського виробництва України (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка кількості операторів органічного ринку в Україні

Період	Кількість операторів	Коефіцієнт зростання (до попереднього року)
2016 р.	246	-
2017 р.	504	2,05
2018 р.	588	1,17

Джерело: сформовано автором на основі [10]

За оцінками експертів, темпи розвитку органічного виробництва в Україні в 5,5 рази вище, ніж у Європі та в 4,9 рази – ніж у світі. За офіційною статистикою Україна посідає 11-те місце серед європейських країн та 24-те місце в світі за загальною площею сільськогосподарських угідь, сертифікованих як органічні (табл. 2).

Таблиця 2

Площі земель сільськогосподарського призначення, задіяні в органічному виробництві (включаючи землі в перехідному періоді), 2018 р.

№ з/п	Країна	Площа, тис. га
1	Австралія	35645
2	Аргентина	3386
3	Китай	3023
4	Іспанія	2082
5	США	2031
6	Італія	1909
7	Уругвай	1882
8	Індія	1780
9	Франція	1744
10	Німеччина	1373
...
24	Україна	289

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Але при цьому органічні землі займають менше 1% з 42,7 млн га сільськогосподарських земель в Україні [10]. Від повного та чіткого правового регулювання органічного виробництва на пряму залежить динаміка його розвитку. Українське законодавство у сфері органічного виробництва, наразі, перебуває у стадії формування. Базовим нормативним актом, що визначає правові, економічні та соціальні основи ведення органічного сільськогосподарського виробництва в Україні є Закон України “Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини” від 03.09.2013р. № 425-VII. Цей Закон визначає правові та економічні основи виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції та сировини і спрямований на забезпечення належного функціонування ринку органічної продукції та сировини, а також на гарантування впевненості споживачів у продуктах та сировині, маркованих як органічні [11].

Закон трактує виробництво органічної продукції (сировини) як виробничу діяльність фізичних або юридичних осіб (у тому числі з вирощування та переробки), де під час такого виробництва виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів тощо, та на всіх етапах виробництва (вирощування, переробки) застосовуються методи, принципи та правила, визначені законодавством для отримання натуральної (екологічно чистої) продукції, а також збереження та відновлення природних ресурсів.

З 02.08.2019 р. основні принципи та вимоги до органічного виробництва визначатиме Закон України “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції” від 10.07.2018 р. №2496-VIII. Цей нормативний акт визначає органічне виробництво як сертифіковану діяльність, пов’язану з виробництвом сільськогосподарської продукції (у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка, обробка, змішування та пов’язані з цим процедури, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції), що провадиться із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції [12].

Окремо визначені в цьому Законі терміни “органічне рослинництво”, “органічне тваринництво”, “органічна аквакультура” (табл. 3).

Отже, основною умовою органічного сільськогосподарського виробництва є його провадження відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

Загальними вимогами до органічного виробництва (ст.14, п.1) визначено необхідність відокремлення у часі або просторі виробництва та зберігання органічної продукції, у тому числі ведення обліку такої продукції, від виробництва та зберігання неорганічної продукції і продукції перехідного періоду [12]. Тобто, на законодавчому рівні, від операторів органічного виробництва вимагається організувати відокремлене ведення обліку витрат виробництва органічної, неорганічної продукції та продукції перехідного періоду, що необхідно враховувати будуючи систему об’єктів обліку витрат.

Основні категорії органічного сільськогосподарського виробництва відповідно до Закону України “Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції”

Терміни	Визначення терміну
Органічне виробництво	сертифікована діяльність, пов’язана з виробництвом сільськогосподарської продукції (у тому числі всі стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи збирання), підготовка, обробка, змішування та пов’язані з цим процедури, наповнення, пакування, переробка, відновлення та інші зміни стану продукції), що провадиться із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.
Органічне рослинництво	органічне виробництво, пов’язане з вирощуванням культурних рослин, а також заготівлею об’єктів рослинного світу із дотриманням вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.
Органічне тваринництво	органічне виробництво, пов’язане з утриманням, розведенням (виробництвом) сільськогосподарських тварин (у тому числі птиці та комах) та продукції для отримання продукції тваринного походження.
Органічна аквакультура	органічне виробництво, пов’язане із штучним розведенням, утриманням та вирощуванням об’єктів аквакультури відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

Джерело: сформовано автором на основі [12]

Організація обліку витрат виробництва – це складний комплексний процес, що включає визначення переліку статей витрат виробництва та їх складу; об’єктів обліку витрат та об’єктів калькулювання; структури субрахунків та аналітичних рахунків прямих і непрямих витрат виробництва; порядку відображення витрат на рахунках та способів включення витрат до собівартості кожного об’єкту калькулювання; вибір методів оцінки та обліку готової продукції (основної, суміжної, побічної), обліку витрат майбутніх періодів; розробку методики і техніки обліку витрат виробництва та форм внутрішньої звітності щодо витрат та виходу продукції. Окрім того, в умовах органічного виробництва облік слід організовувати за його галузями в складі яких визначено:

- органічне рослинництво (у тому числі насінництво та розсадництво);
- органічне тваринництво (у тому числі птахівництво, бджільництво);
- органічне грибовництво (у тому числі вирощування органічних дріжджів);
- органічна аквакультура;
- виробництво органічних морських водоростей;
- виробництво органічних харчових продуктів (у тому числі органічне виноробство);
- виробництво органічних кормів;
- заготівля органічних об’єктів рослинного світу [12].

Об’єктами обліку витрат в аграрному виробництві, за Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, є культури (групи культур), види і групи тварин [13]. Проте, через специфіку технологічних процесів операторів органічного виробництва, побудова системи об’єктів обліку витрат таких суб’єктів буде дещо складнішою (рис. 1).

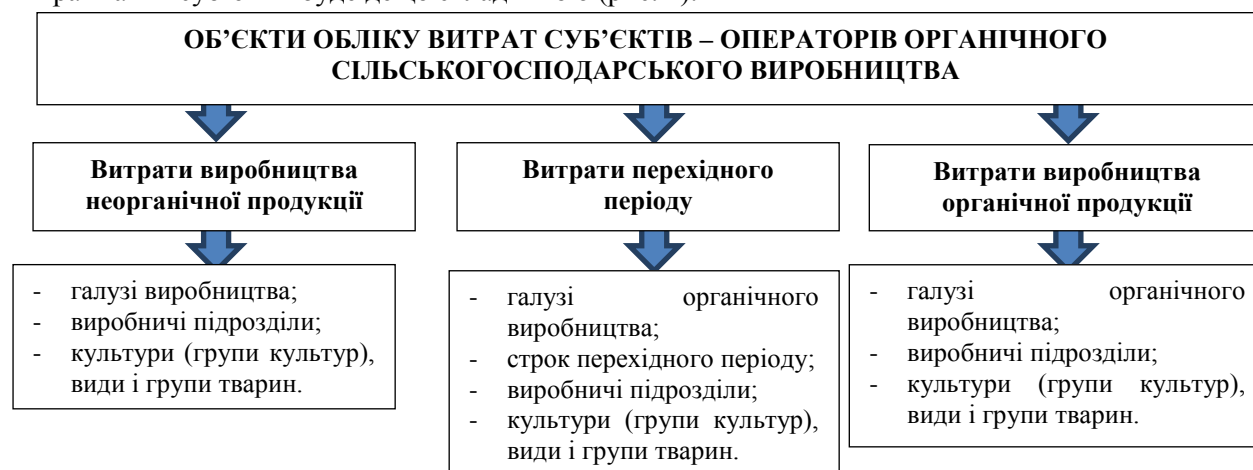

Рис. 1. Система об’єктів обліку витрат органічного виробництва

Джерело: сформовано автором

Через відсутність нормативного регулювання та будь яких методичних рекомендацій з обліку в умовах органічного виробництва, підприємствам-операторам необхідно якомога детальніше розробити внутрішні регламенти, що врегульовують організацію та методику обліку витрат. Відтак об'єкти обліку витрат органічного виробництва мають бути визначені в обліковій політиці підприємств.

Бухгалтерський облік покликаний забезпечити належне функціонування органічного виробництва. Крім того, як зазначає Ю.С. Цаль-Цалко, облік має на меті гарантувати впевненість споживачів у продуктах і сировині, маркованих як органічні [8]. Це можливо за умови належного документування всіх етапів органічного виробництва. Відсутність розроблених типових документи з обліку витрат та виходу органічної продукції обумовлює необхідність самостійного формування пакета первинних документів суб'єктами господарювання. При цьому повинні бути враховані стандарти органічного виробництва, вимоги чинного законодавства щодо виробництва, обігу та маркування органічної продукції, технологія виробництва продукції.

В процесі органічного виробництва дозволяється використовувати лише визначені в законодавчому порядку речовини (інгредієнти, компоненти) при чому в гранично допустимих кількостях. Забороняється використання агрохімікатів, пестицидів, антибіотиків для превентивних цілей, гормональних препаратів, стимуляторів росту тварин тощо (рис. 2 і 3).

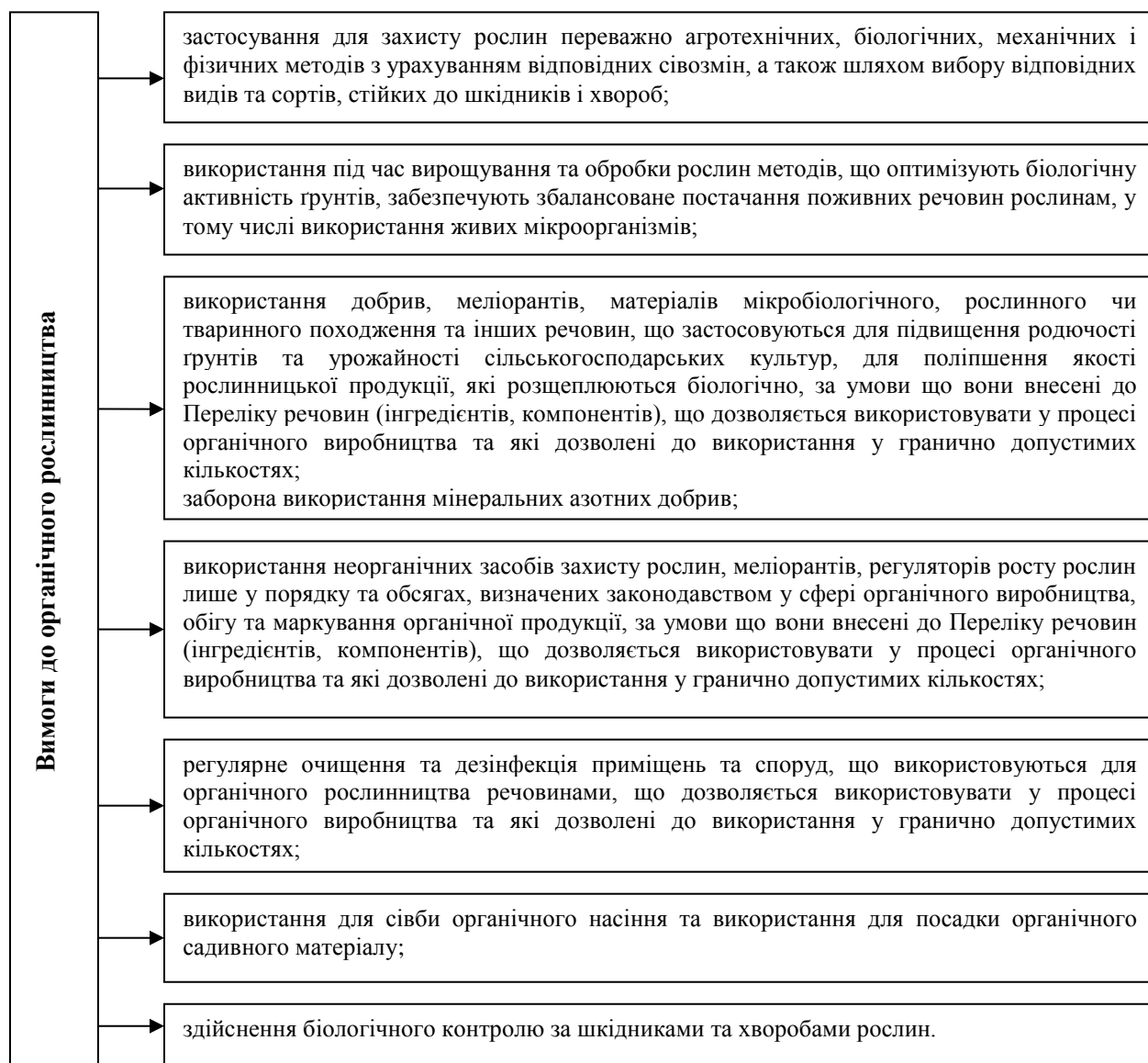

Рис. 2. Вимоги до виробництва продукції органічного рослинництва

Джерело: сформовано автором на основі [12]

Рис. 3. Вимоги до виробництва продукції органічного тваринництва

Джерело: сформовано автором на основі [12]

Такі заборони та обмеження обумовлюють особливо детальну організацію обліку витрат насіння, посадкового матеріалу, засобів захисту рослин і тварин, добрив для забезпечення ефективного контролю за процесом виробництва. Цього можна досягти шляхом групування та облікового відображення витрат за калькуляційними статтями.

Відповідно, підприємствам-операторам органічного виробництва слід сформулювати розширену номенклатуру статей витрат, що стосуються використання цих матеріальних цінностей (табл. 4).

Таблиця 4

**Порівняння номенклатури статей обліку витрат традиційного та органічного
сільськогосподарського виробництва**

Статті обліку витрат	
Традиційне виробництво (примірний перелік за Методичними рекомендаціями № 132 від 18.05.2001.)	Органічне виробництво (запропоновано автором)
Витрати на оплату праці	Витрати на оплату праці
Насіння та посадковий матеріал	Насіння та посадковий матеріал: - покупні органічні; - вирощені в перехідний період; - вирощені в умовах органічного виробництва; - інші
Паливо та мастильні матеріали	Паливо та мастильні матеріали
Добрива	Добрива: - добрива, меліоранти, мікробіологічного, рослинного чи тваринного походження; - інші речовини, що застосовуються для підвищення родючості ґрунтів та урожайності сільськогосподарських культур, які розщеплюються біологічно; - добрива і речовини для покращення ґрунту що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва у гранично допустимих кількостях; - інші.
Засоби захисту рослин та тварин	Засоби захисту рослин та тварин: - органічні засоби захисту рослин та тварин; - неорганічних засоби захисту рослин та тварин, регулятори росту внесені до Переліку речовин (інгредієнтів, компонентів), що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва; - інші.
Корми	Корми: - вироблені з органічних кормових матеріалів з використанням переважно біологічних, механічних та фізичних методів виробництва; - вміст у кормі не більше одного інгредієнта сільськогосподарського походження, виробленого у перехідний період; - придбані (що відповідають вимогам органічного виробництва); - інші.
Сировина та матеріали	Сировина та матеріали: - сировина та матеріали, що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва; - сировина та матеріали, що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва у гранично допустимих кількостях; - інші.
Роботи та послуги	Роботи та послуги
Витрати на ремонт необоротних активів	Витрати на ремонт необоротних активів
Інші витрати на утримання основних засобів	Інші витрати на утримання основних засобів
Інші витрати	Інші витрати
Непродуктивні витрати (в обліку)	Непродуктивні витрати (в обліку)
Загальновиробничі витрати	Загальновиробничі витрати

Джерело: сформовано автором на основі [12, 13]

Запропонована система постатейного обліку дасть можливість розмежувати витрати, дозволені законодавством до здійснення в органічному сільськогосподарському виробництві та витрати щодо яких є певні обмеження. Це, в свою чергу, поліпшить інформаційне забезпечення контрольної функції управління органічним виробництвом та надасть можливість обґрунтованого калькулювання собівартості продукції.

Сформовану на підприємстві номенклатуру статей витрат, як і методику калькулювання собівартості органічної продукції, методику її оцінки доцільно затвердити відповідним розпорядчим документом (наказом чи положенням про облікову політику). Окремим додатком до такого розпорядчого документу доцільно розробити робочий план рахунків, що враховуватиме особливості органічного виробництва (табл. 5).

Таблиця 5

Робочий план рахунків (фрагмент) підприємства-оператора органічного виробництва

Назва рахунку	Код рахунку (субрахунку)	Аналітика	Додаткові ознаки аналітики
Витрати виробництва			
Виробництво	23		
Рослинництво	231	Органічне рослинництво. Рослинництво перехідного періоду. Неорганічне рослинництво.	Роки виробництва; культури(групи культур); поля; виробничі підрозділи; статті витрат.
Тваринництво	232	Органічне тваринництво. Тваринництво перехідного періоду. Неорганічне тваринництво.	Види виробництв; групи тварин; виробничі підрозділи; статті витрат.
Загальновиробничі витрати	91	Загальновиробничі витрати органічного виробництва. Загальновиробничі витрати перехідного періоду. Загальновиробничі витрати неорганічного виробництва.	Статті витрат; виробничі підрозділи; постійні чи змінні.
Готова продукція			
Продукція сільськогосподарського виробництва	27		
Продукція рослинництва	271	Органічна продукція рослинництва. Продукція рослинництва перехідного періоду. Неорганічна продукція рослинництва.	За видами продукції.
Продукція тваринництва	272	Органічна продукція тваринництва. Продукція тваринництва перехідного періоду. Неорганічна продукція тваринництва.	За видами продукції.

Джерело: сформовано автором

Як свідчить проведене дослідження, норми облікової політики підприємств-операторів органічного виробництва, в більшості випадків, не враховують технологічних особливостей виробництва органічної продукції. Запропоновані складові облікової політики щодо витрат органічного виробництва дозволять організувати відокремлений їх облік і, відтак, забезпечити інформаційні потреби користувачів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. За відсутності нормативного регулювання обліку в умовах провадження органічного виробництва, формування внутрішніх нормативних облікових регламентів є необхідною умовою ефективного управління таким виробництвом. Застосування в обліковій практиці виробників органічної продукції запропонованої системи об'єктів обліку витрат, що враховує специфіку технологічних процесів операторів органічного виробництва, дозволить організувати відокремлений облік витрат на виробництво

органічної продукції, неорганічної продукції та продукції перехідного періоду. Впровадження розробленої номенклатури статей обліку витрат дасть можливість розмежувати в обліку витрати, дозволені законодавством в умовах провадження органічного виробництва, від витрат щодо яких є певні обмеження. Це поліпшить інформаційне забезпечення контролю за якістю продукції. Забезпечити інформаційні потреби менеджменту щодо витрат в органічному виробництві покликана сформована система аналітичних рахунків.

Вважаємо, що перспективними напрямками подальших наукових досліджень з даної проблематики є розробка методики обліку витрат та калькулювання собівартості органічної сільськогосподарської продукції; методики обліку та розподілу загальновиробничих витрат; відображення відповідної інформації у фінансовій, управлінській та статистичній звітності; розробка методичного забезпечення обліку витрат органічного виробництва. З огляду на стратегічні перспективи розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні, як складової концепції сталого розвитку, необхідно розробити єдину систему інформатизації інституцій суспільства для можливості оцінки стану органічного виробництва, формування стратегії його розвитку та для забезпечення ефективного управління цими процесами.

Список використаних джерел

1. Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року (нова редакція). URL: <http://www.vin.gov.ua/invest/rehionalni-prohramy-rozvytku/624-stratehiia-zbalansovanoho-rehionalnoho-rozvytku-vinnytskoi-oblasti-na-period-do-2020-roku-nova-redaktsiia> (дата звернення: 02.05.2019).
2. Калетнік Г. М., Пришляк Н. В. Виробництво та сертифікація органічної продукції: досвід США. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 9. С. 7-22.
3. Мазур В. А., Ковальчук С. Я. Специфіка ринку органічної продукції: національний та європейський аспект. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. №4. С. 7-18.
4. Гончарук І. В., Томашук І. В. Вплив еколого-економічного фактору на особливості організаційно-економічного механізму використання ресурсного потенціалу сільських територій. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. №4. С. 52-62.
5. Буреннікова Н. В. Порівняльний аналіз результативності процесу здійснення капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища: міждержавний аспект з урахуванням паритету купівельної спроможності. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 1. С. 7-19.
6. Гуцаленко О. О. Методичні підходи до визначення пропозиції на ринку органічної продукції. *Ефективна економіка*. 2015. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=18z=372> (дата звернення: 10.05.2019).
7. Подоляничук О. А. Облік в системі управління витратами. *Ефективна економіка*. 2018. №7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення: 10.05.2019).
8. Цаль-Цалко Ю. С. Статистичний і бухгалтерський облік органічного виробництва. *Наукові горизонти*. 2018. № 5 (68). С. 70-77.
9. Міжнародна федерація органічного сільськогосподарського руху (IFOAM). URL: <https://www.ifoam.bio/> (дата звернення: 21.05.2019)
10. Органічна Україна в інфографіці. URL: <http://agroportal.ua/ua/publishing/infografika/organicheskaya-ukraina-v-infografike/> (дата звернення: 21.05.2019).
11. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 03.09.2013р. № 425-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/425-18> (дата звернення: 04.06.2019).
12. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10.07.2018 р. №2496-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19> (дата звернення: 04.06.2019).
13. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт послуг) сільськогосподарських підприємств: наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001. № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01> (дата звернення: 04.06.2019).

References

1. Stratehiia zbalansovanoho rehionalnoho rozvytku Vinnytskoi oblasti na period do 2020 roku (nova redaktsiia). [Strategy of balanced regional development of Vinnytsia region up to 2020 (new edition)] Retrieved from <http://www.vin.gov.ua/invest/rehionalni-prohramy-rozvytku/624-stratehiia-zbalansovanoho-rehionalnoho-rozvytku-vinnytskoi-oblasti-na-period-do-2020-roku-nova-redaktsiia> [in Ukrainian].

2. Kaletnik, H. M. & Pryshliak, N. V. (2017) Vyrobnystvo ta sertyfikatsiia orhanichnoi produktsii: dosvid SSHA [Production and Certification of Organic Products: US Experience] *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy. Finances. Management: topical issues of science and practice*, 9, 7-22 [in Ukrainian].
3. Mazur, V. A. & Kovalchuk, S. Ya. (2018) Spetsyfika rynku orhanichnoi produktsii: natsionalnyi ta yevropeyskyi aspekt [Specificity of the organic products market: national and European aspect] *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy. Finances. Management: topical issues of science and practice*, 4, 7-18 [in Ukrainian].
4. Honcharuk, I. V. & Tomashuk, I. V. (2017) Vplyv ekoloho-ekonomichnoho faktor na osoblyvosti orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu vykorystannia resursnoho potentsialu silskykh terytorii [Influence of the ecological and economic factor on the peculiarities of the organizational and economic mechanism of using the resource potential of the rural territories] *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy. Finances. Management: topical issues of science and practice*, 4, 52-62 [in Ukrainian].
5. Buriennikova, N. V. (2016) Porivnialnyi analiz rezultatyvnosti protsesu zdiisnennia kapitalnykh investysii na okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha: mizhderzhavnyi aspekt z urakhuvanniam parytetu kupivelnoi spromozhnosti [Comparative analysis of the effectiveness of the process of capital investment in environmental protection: an intergovernmental aspect taking into account the purchasing power parity] *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy. Finances. Management: topical issues of science and practice*, 1, 7-19 [in Ukrainian].
6. Hutsalenko, O. O. (2015) Metodychni pidkhody do vyznachennia propozyitsii na rynku orhanichnoi produktsii [Methodical approaches to the definition of supply in the market of organic products] *Efektivna ekonomika – Effective economy*, 1. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=18z=372> [in Ukrainian].
7. Podolianshuk, O. A. (2018) Oblik v systemi upravlinnia vytratamy [Accounting in the system of cost management] *Efektivna ekonomika – Effective economy*, 7. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua> [in Ukrainian].
8. Tsal-Tsalko, Yu. S. (2018) Statystychnyi i bukhhalterskyi oblik orhanichnoho vyrobnystva [Statistical and accounting of organic production] *Naukovi horyzonty – Scientific horizons*, 5, 70-77. [in Ukrainian].
9. Mizhnarodna federatsiia orhanichnoho silskohospodarskoho rukhu (IFOAM). [International Federation of Organic Agricultural Movements (IFOAM)] Retrieved from <https://www.ifoam.bio/> [in Ukrainian].
10. Orhanichna Ukraina v infografitsi. [Organic Ukraine in infographics]. Retrieved from <http://agroportal.ua/ua/publishing/infografika/organicheskaya-ukraina-v-infografike/> [in Ukrainian].
11. Pro vyrobnystvo ta obih orhanichnoi silskohospodarskoi produktsii ta syrovyny: Zakon Ukrainy vid 03.09.2013r. № 425-VII. [On the production and circulation of organic agricultural products and raw materials: Law of Ukraine dated 03.09.2013. №. 425-VII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/425-18> [in Ukrainian].
12. Pro osnovni pryntsyipy ta vymohy do orhanichnoho vyrobnystva, obihu ta markuvannia orhanichnoi produktsii: Zakon Ukrainy vid 10.07.2018 r. №2496-VIII. [On Basic Principles and Requirements for Organic Production, Turnover and Marking of Organic Products: Law of Ukraine dated July 10, 2018, №. 2496-VIII.]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19> [in Ukrainian].
13. Metodychni rekomendatsii z planuvannia, obliku i kalkuliuvannia sobivartosti produktsii (robit posluh) silskohospodarskykh pidpriemstv: nakaz Ministerstva ahrarynoi polityky Ukrainy vid 18.05.2001. № 132. [Methodological recommendations on planning, accounting and calculation of the cost price of products (works services) of agricultural enterprises: the order of the Ministry of Agrarian Policy of Ukraine of 18.05.2001. № 132]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01> [in Ukrainian].

Інформація про автора

ІЩЕНКО Яна Петрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: jana_2006@ukr.net).

ISHCHENKO Yana – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, Soniachna Str., 3, e-mail: jana_2006@ukr.net).

ИЩЕНКО Яна Петровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и налогообложения в отраслях экономики, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: jana_2006@ukr.net)

